

พุทธปรัชญาบนพรหมแดนอวกาศ: การวิเคราะห์เชิงภววิทยา
ว่าด้วยการดำรงอยู่และจริยศาสตร์สากลในมิติหลังมนุษย์นิยม
Buddhism on the Space Frontier: An Ontological Analysis of
Existence and Universal Ethics in the Posthuman Context

พระธีรพล ญฐิโก บัวทอง

Phra Terapon Nutthiko Buwthong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: benedit8263@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้วิพากษ์และรื้อสร้างกระบวนทัศน์การขยายอารยธรรมมนุษย์สู่อวกาศ โดยเปลี่ยนจุดเน้นจากมิติเทคนิควิทยาไปสู่การวิเคราะห์เชิงภววิทยาว่าด้วยสภาวะการดำรงอยู่บนพรหมแดนใหม่ที่ไร้นิเวศวิทยาโลกคอยเกื้อหนุน การศึกษาประยุกต์ใช้กรอบจริยศาสตร์อวกาศและเครื่องมือนิยมเพื่อสำรวจวิกฤตการณ์แห่งอนาคต พบว่าการตั้งถิ่นฐานบนดวงจันทร์ก่อให้เกิดสภาวะรอยต่อเชิงภววิทยาที่ส่งผลสั่นคลอนมโนทัศน์อัตตาธิปไตยแบบเดิม ในบริบทนี้ พุทธปรัชญาถูกนำเสนอในฐานะเทคโนโลยีทางปัญญาขั้นสูงที่ทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงหน้าที่ในการจัดการโครงสร้างผัสสะและจัดระเบียบวินัยแห่งจิตภายใต้สภาวะบีบคั้นรุนแรงในพื้นที่สุญญากาศ

ข้อค้นพบสำคัญระบุว่าหลักปฏิบัติสมุปปาตเป็นยุทธศาสตร์เชิงตรรกะในการรักษาเสถียรภาพทางจิตวิญญาณของผู้เปลี่ยนผ่านเชิงเผ่าพันธุ์ ช่วยให้นุษย์ตีความความสัมพันธ์ระหว่างตัวตนและสภาพแวดล้อมใหม่ได้อย่างเป็นระบบ นำไปสู่การสังเคราะห์ข้อเสนอต้นแบบตรรกะแห่งการนำพาเพื่ออิสรภาพทางปัญญาในอวกาศ ซึ่งนวัตกรรมนี้จะเป็นรากฐานในการเปลี่ยนสถานะมนุษย์จากการเป็นผู้รุกรานเชิงอาณานิคม ไปสู่การดำรงอยู่ด้วยสติปัญญาที่เป็นสากลและยืดหยุ่นสูง บทสรุปเน้นย้ำความจำเป็นในการข้ามพ้นข้อจำกัดของมนุษย์นิยมแบบเก่า เพื่อสถาปนาอารยธรรมอวกาศที่ยึดโยงกับความจริงแท้เชิงภววิทยาและเสรีภาพภายในในจักรวาลวิทยาอุบัติใหม่

คำสำคัญ : จริยศาสตร์อวกาศ, สภาวะรอยต่อเชิงภววิทยา, เทคโนโลยีทางปัญญา, ปฏิจ্ঞสมุပ္บาท, หลัมนุชยนิยม

Abstract

This article critiques and deconstructs the paradigm of human extraterrestrial expansion, shifting the focus from technical dimensions to a rigorous ontological analysis of existence on lunar frontiers devoid of terrestrial ecological support. Utilizing Space Ethics and Instrumentalism, the study examines the identity crisis, revealing that lunar settlements trigger profound ontological liminality that destabilizes traditional ego-centric ontologies. Within this vacuum, Buddhist philosophy is re-framed as a sophisticated “Intellectual Technology”—functioning as a vital mechanism for governing sensory architectures and mental discipline under extreme ontological pressure.

The key findings assert that Paṭiccasamuppāda (Dependent Origination) serves as a critical logical strategy for maintaining spiritual stability among trans-planetary subjects, enabling a systematic re-interpretation of the self-environment relationship. This leads to the synthesis of the “Cosmic Navigational Logic Model,” an intellectual innovation designed to transform human presence from colonial exploitation into a state of existence guided by universal wisdom and cognitive resilience. Ultimately, the article advocates for the transcendence of traditional humanism, establishing a lunar civilization anchored in ontological authenticity and sustainable inner freedom within an emerging cosmic cosmology.

Keywords : Space Ethics, Ontological Liminality, Intellectual Technology, Dependent Origination, Posthumanism

บทนำ

ในห้วงเวลาที่อารยธรรมมนุษย์กำลังเผชิญกับภาวะติดตันเชิงภววิทยา (Ontological Deadlock) ท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางนิเวศวิทยาและขีดจำกัดของทรัพยากรบนโลก สตีเฟน ฮอว์กิง (Stephen Hawking) ได้นำเสนอคำพยากรณ์เชิงวิพากษ์ว่า การขยายพรมแดนสู่จักรวาลคือยุทธศาสตร์สุดท้ายแห่งความอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ (Hawking, 2019, p. 149) อย่างไรก็ตาม การมุ่งสู่ดวงจันทร์หาได้เป็นเพียงหมุดหมายทางวิศวกรรมหรือยุทธศาสตร์เชิงพาณิชย์ของกลุ่มทุนข้ามชาติ ที่คือการเผชิญหน้ากับความแปลกแยกทางจิตวิญญาณ (Spiritual Alienation) ในพื้นที่ซึ่งไร้นิเวศวิทยาทางชีวภาพคอยรองรับอัตลักษณ์เดิม มนุษย์อวกาศจึงตกอยู่ในสภาวะรอยต่อ (Liminality) ที่ซึ่งมโนทัศน์เรื่อง “ตัวตน” แบบเดิมไม่สามารถนิยามสภาวะการมีอยู่ได้อย่างมั่นคงอีกต่อไป

พุทธจริยศาสตร์ในฐานะ “เทคโนโลยีทางปัญญา” (Intellectual Technology) จึงทวีความสำคัญในฐานะกลไกเชิงหน้าที่สำหรับการจัดการวิกฤตการณ์ดังกล่าว ปฏิบัติการนี้สอดคล้องกับแนวคิดเครื่องมือนิยม (Instrumentalism) ของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่มองว่าความรู้และระบบจริยธรรมมิใช่สัจธรรมที่หยุดนิ่ง ที่ว่าคือเครื่องมือ (Instrument) ในการปรับตัวและจัดการความสัมพันธ์ระหว่างประธานและสภาพแวดล้อม (Dewey, 1938) การนำพุทธปรัชญาสู่ดินแดนสุนยูกาศจึงมิใช่การขยายอาณาเขตทางศรัทธา ที่ว่าการเสนอแนวทางจัดระเบียบโครงสร้างผัสสะและวินัยแห่งจิต (Mental Discipline) เพื่อป้องกันภาวะล่มสลายของอำนาจปกครองตนเอง (Loss of Self-Governance) ภายใต้อาณัติของปัจเจกชน

บทความนี้จึงมุ่งตั้งปัญหาทางปรัชญาว่า พุทธธรรมจะสามารถทำหน้าที่เป็น “ระบบประคองชีพเชิงปัญญา” (Epistemic Life Support System) เพื่อสร้างเสถียรภาพเชิงภววิทยาให้แก่ผู้ตั้งถิ่นฐานบนดวงจันทร์ได้อย่างไร? โดยจะทำการวิเคราะห์ผ่านมิติของหลังมนุษยนิยม (Post-humanism) เพื่อชี้ให้เห็นว่า หลักปฏิจางสมุปปาท (Dependent Origination) และสติปัฏฐาน (Satipatthāna) มิใช่เพียงข้อยึดถือทางศาสนา แต่คือนวัตกรรมจริยธรรมที่จำเป็นต่อการสถาปนาอธิปไตยทางจิตวิญญาณ (Spiritual Autonomy) ในพื้นที่ซึ่งเทคโนโลยีกายภาพไม่สามารถให้คำตอบต่อความหมายของการดำรงอยู่ได้ (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto), 2012)

เนื้อเรื่อง

ระนาบความหมายของพุทธธรรมบนพรมแดนอวกาศ

การพิจารณาสถานะของพุทธปรัชญาบนพรมแดนอวกาศจำเป็นต้องดำเนินผ่านกระบวนการ “แขวนไว้ชั่วคราว” (Epoché) ต่อความคุ้นชินเชิงนิเวศวิทยาโลก เพื่อสำรวจความแตกหักเชิงภววิทยา (Ontological Rupture) และความแตกหักเชิงญาณวิทยา (Epistemic Rupture) ที่สั่นคลอนรากฐานการดำรงอยู่เดิมเมื่อมนุษย์สูญเสียปัจจัยพื้นฐานในการนิยามตัวตน พุทธธรรมในบริบทนี้จึงมิได้ทำหน้าที่เป็นเพียงระบบความเชื่อเพื่อการปลอบประโลม ทว่าคือ “ระเบียบวิธีจัดการความหมาย” (Methodology of Meaning Management) ที่มุ่งเป้าไปที่การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประธาน (Subject) และพื้นที่ไร้ศูนย์กลาง ผ่านมิติที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้:

1. ศัญศาสตร์ของพื้นที่และสภาวะไร้ศูนย์กลาง

ในระนาบเชิงภววิทยา (Ontological Level) ผิวดวงจันทร์มิได้เป็นเพียงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ใหม่ ทว่าทำหน้าที่เป็นพื้นที่แห่งสภาวะสูญญตา (Emptiness/Sūnyatā) ในเชิงประจักษ์ การขาดหายไปของนิเวศวิทยาทางธรรมชาติ แรงโน้มถ่วง และบรรยากาศที่เกื้อหนุนชีวิต ส่งผลให้เกิดกระบวนการ “ถอดรื้อ” (Deconstruction) ความยึดติดในอัตตาธิปไตยที่เคยฝังรากอยู่กับภววิทยาเชิงพิภพ หรือแบบโลกย์ (Terrestrial Ontology)

สภาวะสูญญากาศในอวกาศกลายเป็นเครื่องมือเชิงสัญศาสตร์ (Semiotic Tool) ที่ชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางของตัวตน มนุษย์ในพื้นที่นี้มีผู้ใช้ครอบครอง (Possessor) ทว่าคือผู้เปลี่ยนผ่าน (Transit Subject) ท่ามกลางความว่าง สอดคล้องกับพุทธปรัชญาที่มองเห็นสถานะของสรรพสิ่งในฐานะกระแสแห่งเหตุปัจจัยที่ไร้แกนกลางถาวร การตระหนักรู้ในสภาวะดังกล่าวช่วยลดทอนอำนาจนำของตัณหา (Taṇhā) ที่มุ่งเน้นการแผ่ขยายอาณาานิคมเชิงอัตตา (Thai Tipiṭaka, Vol. 25, pp. 260–261) และเปลี่ยนมโนทัศน์จากการตั้งถิ่นฐานเพื่อ “การครอบครอง” ไปสู่การดำรงอยู่เพื่อ “การพิจารณา” ในดินแดนที่เป็นกลางทางจริยธรรม

2. เทคโนโลยีของตนเองในสภาวะสูญญากาศ

ภายใต้สภาพแวดล้อมที่แปรปรวน ร่างกายของมนุษย์อวกาศถูกผนวกเข้ากับระบบเทคโนโลยีในฐานะส่วนต่อขยาย (Prosthetic Extension) ปฏิบัติการแห่งสติ (Mind-

fulness Praxis) จึงถูกยกระดับขึ้นเป็น “เทคโนโลยีของตนเอง” (Technologies of the Self) ตามนัยของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) เพื่อใช้ในการกำกับดูแลและขัดเกลาจิตวิญญาณภายใต้สภาวะบีบคั้น (Foucault, 1988) การใช้สติปัฏฐาน (Satipatṭhāna) ในพรหมแดนอวกาศมิใช่เพียงพิธีกรรม ทว่าคือกลไกทางปัญญาที่ใช้จัดการโครงสร้างผัสสะ (Sensory Structure Management)

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (Phra Dhammakosacariya (Buddhadasa Bhikkhu)) ชี้ให้เห็นว่า การมีสติคือการบริหารจัดการการกระทบของผัสสะเพื่อมิให้เกิดการปรุงแต่งตัณหา (Buddhadasa Bhikkhu, 2005) ในพื้นที่ดวงจันทร์ที่การรับรู้ถูกกลั่นกรองผ่านเครื่องมือดิจิทัล มนุษย์ย่อมเผชิญกับภาวะแปลกแยกทางผัสสะ (Sensory Alienation) ได้ง่าย พุทธจริยศาสตร์จึงทำหน้าที่เป็นระบบปฏิบัติการทางปัญญา (Cognitive Operating System) ที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติธรรมรักษาสมดุลเชิงภววิทยา (Ontological Balance) และรักษาอำนาจอปกครองตนเอง (Self-Sovereignty) เหนือสัจยชาติญาณความกลัวและความโดดเดี่ยวในความเว้งว่างของจักรวาล (Thai Tipiṭaka, Vol. 10, pp. 53–54)

3. จริยศาสตร์สากลในนิเวศวิทยาอวกาศ

ระนาบที่สามมุ่งเน้นไปที่การสถาปนาจริยศาสตร์สากลในนิเวศวิทยาอวกาศ (Cosmic Ecology) ซึ่ง มิใช่เพียงการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ทว่าคือความขยายขอบเขตความรับผิดชอบข้ามเผ่าพันธุ์ (Interspecies Responsibility) ไปสู่นิเวศวิทยาเชิงจักรวาล โดย มีหลักอหิงสา (Ahimsā) ทำหน้าที่เป็นยุทธศาสตร์เชิงปฏิบัติการในการรักษาสมดุลของระบบปิด (Closed-Loop System) บนอาณานิคมอวกาศ อัน สอดคล้องกับนัยทางพุทธจริยศาสตร์ที่มองเห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งผ่านหลักปฏิจจนูปบาท (Dependent Origination) ซึ่ง ระบุว่าทุกกิจกรรมของมนุษย์ย่อมส่งผลกระทบย้อนกลับสู่ระบบนิเวศและจิตตสภาวะอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (Promta, 2003, p. 57)

ปฏิบัติการจริยธรรมในพื้นที่ห่างไกลจากระบบนิเวศโลกย่อมต้องการมาตรฐานที่เข้มงวดกว่าเดิม ซึ่ง การรบกวนทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมบนดวงจันทร์แม้เพียงเล็กน้อยอาจส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวของระบบประคองชีพเชิงกายภาพและจิตวิญญาณ โดย นัยนี้พุทธธรรมในฐานะ “จริยธรรมเชิงสากล” (Universal Ethics) จึงถูกนำมาใช้เพื่อท้าทายและถอดรื้อกรอบคิดแบบมนุษย์นิยมศูนย์กลาง (Anthropocentrism) อัน มักนำไปสู่การ

ชุดรีดทรัพย์ากรในลักษณะอาณานิคมเชิงอำนาจ ซึ่ง สภาวะการดำรงอยู่บนดวงจันทร์จะบีบคั้นให้มนุษย์ต้องเปลี่ยนผ่านสถานะเชิงภววิทยาไปสู่การเป็น “สมาชิกของจักรวาล” ที่มีการตระหนักรู้อย่างกว้างขวาง (Galactic Metta) เพื่อคำจูนสันติภาพและความยั่งยืนในพื้นที่ซึ่งปราศจากขอบเขตของพรมแดนรัฐชาติแบบเดิม (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto), 2012)

การวิเคราะห์และวิพากษ์แนวคิดทางปรัชญา

การพิจารณาพุทธปรัชญาบนพรมแดนอวกาศมิใช่เพียงการเปรียบเทียบเชิงอรรถาธิบาย ทว่าคือการไต่สวนวิกฤตการณ์ทางเหตุผล (Crisis of Reason) ในพื้นที่ซึ่งกฎเกณฑ์เชิงสรีรวิทยาและนิเวศวิทยาเดิมล่มสลายลง โดย มุ่งวิพากษ์ผ่านกระบวนการวิภาษวิธี (Dialectics) ระหว่างข้อจำกัดของมนุษย์นิยมแบบคลาสสิกและปฏิบัติการทางปัญญาแบบพุทธ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิภาษวิธีแห่งเครื่องมือและขีดจำกัดของเหตุผล

ในการเข้าสู่พรมแดนใหม่ในแง่ของญาณวิทยา (Epistemology) ตามทัศนะของ อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) (1781/1998) ได้วิพากษ์ว่าอวกาศ (Space) และเวลา (Time) คือ “รูปแบบของผัสสะ” (Forms of Intuition) ที่เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในการจัดระเบียบประสบการณ์ของมนุษย์ ทว่าเมื่อมนุษย์เคลื่อนย้ายสู่ดวงจันทร์ที่เงื่อนไขเชิงผัสสะ (เช่น แรงโน้มถ่วงและวัฏจักรแสง) บิดเบี้ยวไปจากพื้นฐานเชิงพิภพ มนุษย์ย่อมเผชิญกับวิกฤตทางญาณวิทยาที่เหตุผลบริสุทธิ์แบบเดิมไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พุทธปรัชญาจึงทำหน้าที่เสนอทางออกผ่านอุปมาเรื่อง “แพ” (The Raft Metaphor) ซึ่ง ระบุว่าระบบปัญญาและพุทธธรรมมิใช่สัจธรรมสัมบูรณ์ (Dogma) ทว่าคือเครื่องมือทางปัญญาชั่วคราว (Provisional Epistemic Tools) สำหรับการเปลี่ยนผ่านเชิงสภาวะ (Thai Tipiṭaka, Vol. 12, pp. 260–265) ปฏิบัติการนี้ต้องการสิ่งที่เรียกว่าความยืดหยุ่นในการรู้คิด (Meta-cognitive Resilience) เพื่อสละละวางโครงสร้างการรับรู้เดิมและปรับจูนระบบประสาทสัมผัสเข้าสู่ระนาบความจริงใหม่ โดย มุ่งหมายให้เป็นหัวใจของจริยศาสตร์อวกาศที่ข้ามพ้นมายาคติแบบมนุษย์นิยมที่ยึดโลกเป็นศูนย์กลาง

2. สภาวะรอยต่อเชิงภววิทยาและวิกฤตการณ์แห่งอัตตา

สภาวะของผู้ตั้งถิ่นฐานบนดวงจันทร์คือการตกอยู่ในสภาวะรอยต่อเชิงภววิทยา (Ontological Liminality) ซึ่ง เป็นภาวะที่มนุษย์ก้าวพ้นสถานะประชากรโลกแต่ยังไม่สามารถนิยามภววิทยาใหม่ได้อย่างสมบูรณ์ วิกฤตการณ์นี้ส่งผลให้เกิดสภาวะรอยร้าวในโครงสร้างของอัตตา (Ego Rupture) อัน เนื่องจากการขาดนิเวศวิทยาทางธรรมชาติคอย ค้ำยันความเป็นตัวตน

อย่างไรก็ตาม การเผชิญหน้ากับวิกฤตดังกล่าวสามารถบริหารจัดการได้ด้วย หลักปฏิจางสมุปบาท (Dependent Origination) ซึ่ง ทำหน้าที่เป็นยุทธศาสตร์ทางตรรกะ (Logical Strategy) ในการนิยามความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างใหม่ โดย มองมนุษย์ในฐานะ ส่วนหนึ่งของระบบเหตุปัจจัยอวกาศที่เกี่ยวพันกัน (Conditionality) ตามนัยของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto)) (2012) การ ทำความเข้าใจความเชื่อมโยงนี้คือปฏิบัติการขัดขึ้นทางภววิทยา (Ontological Resistance) ต่อภาวะแปลกแยกและการสูญเสียอำนาจปกครองตนเอง อัน จะนำไปสู่การเปลี่ยนผ่าน สถานะของมนุษย์สู่การเป็นผู้แปรผันเชิงต้นรู้ (Mindful Mutant) ที่ดำรงอยู่อย่างมีอธิปไตย ทางปัญญาท่ามกลางสุญญากาศของจักรวาลอย่างแท้จริง

องค์ความรู้และข้อเสนอทางปรัชญา

จากการวิเคราะห์และวิพากษ์เชิงโครงสร้างนำไปสู่การสถาปนาวัตรกรรมเชิง มโนทัศน์ที่เรียกว่า “ต้นแบบตรรกะแห่งการนำพาเพื่ออสรภาพทางปัญญาในอวกาศ” (Cosmic Navigational Logic Model) ซึ่ง เป็นกรอบการมองใหม่ (New Paradigm) ที่บูรณาการระหว่างพุทธจริยศาสตร์และจริยศาสตร์อวกาศสมัยใหม่เข้าด้วยกัน โดย มีมิติสำคัญ ในการเปลี่ยนผ่านภววิทยาของมนุษย์บนพรมแดนใหม่ที่สามารถจำแนกออกเป็นรายละเอียดเชิงลึก ดังนี้:

1. ปฏิบัติการจัดการผัสสะและเสถียรภาพทางภววิทยา (Sensory Management and Ontological Stability)

มโนทัศน์เรื่องการบริหารจัดการผัสสะ (Senses Management) ถูกนำเสนอ ในฐานะกลไกหลักในการรักษาอธิปไตยทางจิตวิญญาณ (Spiritual Autonomy) ซึ่ง ปรากฏ

ชัดในสภาวะที่มนุษย์ต้องดำรงอยู่ภายใต้ส่วนต่อขยายทางเทคโนโลยี (Prosthetic Technology) เช่น ชุดอวกาศและระบบประคองชีพ อัน ส่งผลให้เกิดภาวะแปลกแยกทางผัสสะ (Sensory Alienation) อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ปฏิบัติการนี้จะทำงานผ่านกระบวนการโยนิโสมนสิการเพื่อสร้างตัวกรองเชิงหน้าที่ (Functional Filter) โดย มุ่งเน้นการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างกายและจิตให้มีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะดำรงอยู่ได้ภายใต้ความผันแปรของเงื่อนไขทางกายภาพนอกโลก ซึ่ง การรักษาเสถียรภาพนี้มีไว้เพื่องานทำสมาธิแบบจารีต ทว่าคือการปรับปรุงระบบประสาทสัมผัสเข้ากับภววิทยาเชิงพิภพใหม่ (New Cosmic Ontology) เพื่อป้องกันสภาวะอัมพาตเชิงหน้าที่ของจิตสำนึก

2. ยุทธศาสตร์อารามสร้างสุขเชิงปัญญาและจริยธรรมอวกาศสากล (Epistemic Monasteries and Universal Cosmic Ethics)

นัยเชิงปฏิบัติการนำไปสู่ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการสถาปนา “อารามสร้างสุขเชิงปัญญา” (Epistemic Monasteries) ซึ่ง มิใช่การสร้างศาสนสถานทางกายภาพในรูปแบบเดิม ทว่าคือการออกแบบ “ระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงภววิทยา” (Ontological Learning Ecology) โดย มีเป้าหมายเพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการรู้คิด (Meta-cognitive Resilience) ให้แก่ผู้ตั้งถิ่นฐาน ระบบนิเวศนี้จะทำหน้าที่เป็นพื้นที่สำหรับการฝึกฝนปฏิบัติการทางจริยศาสตร์ อัน จะนำไปสู่การอุบัติขึ้นของจริยธรรมอวกาศสากล (Universal Cosmic Ethics) ซึ่ง มีหน้าที่สำคัญในการยับยั้งเจตจำนงในการครอบงำหรือการรุกรานทรัพยากรบนดาวเคราะห์อื่นในลักษณะอาณานิคมเชิงอำนาจ (Colonial Power) โดย นัยนี้ พุทธจริยศาสตร์จึงเปลี่ยนสถานะจากระบบความเชื่อเฉพาะกลุ่มสู่การเป็นฐานรากของกฎบัตรจริยธรรมสากลข้ามพิภพ อัน สอดคล้องกับหลักปฏิจางสมุปาบทที่มองเห็นความเชื่อมโยงเชิงโครงสร้างของสรรพสิ่งในระดับจักรวาล

3. ชีวการเมืองนอกโลกและการขยายตัวของสติในพื้นที่เสมือน (Extraterrestrial Biopolitics and Virtual Sati)

ในระดับมหภาค องค์ความรู้นี้ได้เปิดพรมแดนใหม่ไปสู่การวิจัยเชิงปรัชญาว่าด้วย “ชีวการเมืองนอกโลก” (Extraterrestrial Biopolitics) ซึ่ง มุ่งสำรวจความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเทคโนโลยีที่ควบคุมเงื่อนไขการรอดชีวิตและการรักษาเสรีภาพภายในของมนุษย์อวกาศ อัน เป็นสภาวะที่การดำรงอยู่ทั้งหมดถูกกำกับด้วยระบบดิจิทัลและกลไก

จักรกล โดย ข้อเสนอที่ยังครอบคลุมถึงการศึกษาปฏิบัติการของสติในโลกเสมือน (Virtual Reality) ซึ่ง เป็นพื้นที่ประคองชีพทางจิตใจที่ผู้ตั้งถิ่นฐานต้องเผชิญเป็นเวลายาวนาน นวัตกรรมเชิงมโนทัศน์นี้จะทำหน้าที่เป็น “สมอทางภววิทยา” (Ontological Anchor) ที่ช่วยให้มนุษย์สามารถรักษาความเป็นประธาน (Subjectivity) ไว้ได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนผ่านสู่มิติหลังมนุษยนิยม (Post-humanism) อัน จะเป็นการรับประกันว่าการขยายพรมแดนของอารยธรรมมนุษย์ในครั้งนี้จะมีใช่เพียงการย้ายพื้นที่ความทุกข์ระทมเดิมไปสู่พรมแดนใหม่ ทว่าคือการสถาปนาสันติภาพที่ยั่งยืนบนรากฐานของอธิปไตยทางปัญญาอย่างแท้จริง

COSMIC NAVIGATIONAL LOGIC MODEL

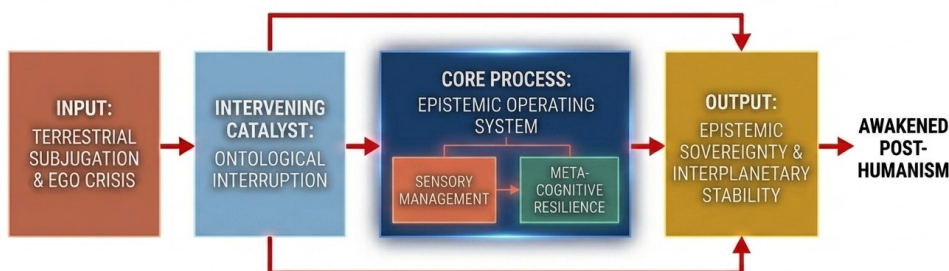

Figure 1: The Cosmic Navigational Logic Model:

Illustrating the ontological transition from terrestrial subjugation to awakened post-humanism through the Epistemic Operating System.

ภาพแสดงแผนผังแนวคิด (Conceptual Framework) ของ “ต้นแบบตรรกะแห่งการนำพาเพื่ออิสรภาพทางปัญญาในอวกาศ” (Cosmic Navigational Logic Model) ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงโครงสร้างแบบ จากซ้ายไปขวา (Linear Flow) โดยมีรายละเอียดของแต่ละมิติดังนี้

1. **เหตุปัจจัยนำเข้า (Input):** แสดงถึงสถานะเริ่มต้นของมนุษย์ที่ยังถูกจองจำด้วยกรอบคิดเชิงพิภพ (Terrestrial Paradigm) และความยึดติดในตัวตน (Ego-centricity) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการข้ามพ้นพรมแดนสู่ภววิทยาใหม่

2. **ตัวเร่งปฏิกิริยาแทรกแซง (Intervening Catalyst):** เป็นขั้นสำคัญที่ทำให้หน้าที่ “ขัดจังหวะ” (Interrupt) กระบวนทัศน์เดิม ผ่านปฏิบัติการทางจิต (เช่น โยนิโสมนสิการ) เพื่อสร้างช่องว่างให้เกิดการตระหนักรู้ใหม่

3. **กระบวนการหลัก (Core Process):** ถือเป็นหัวใจของโมเดล ซึ่งเปรียบเสมือนระบบปฏิบัติการ (OS) ใหม่ ของจิตสำนึก ประกอบด้วย 2 ฟังก์ชันย่อยที่ทำงานประสานกัน

3.1 **การจัดการโครงสร้างผัสสะ (Sensory Management):** การบริหารจัดการ Sensory Input ภายใต้งานไขส่วนต่อขยายทางเทคโนโลยี เพื่อรักษาอธิปไตยทางจิตวิญญาณ

3.2 **ความยืดหยุ่นในการรู้คิด (Meta-cognitive Resilience):** การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงภววิทยา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการรู้คิดให้กับผู้ตั้งถิ่นฐานในอวกาศ

4. **ผลผลิต (Output):** เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานของระบบ OS ใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดอธิปไตยในการรู้คิดและความมั่นคงทางจริยธรรมในระดับสากลจักรวาล

5. **เป้าหมายสูงสุด (Ultimate Horizon):** จุดหมายปลายทางที่ปรากฏเป็นเส้นขอบฟ้าอันเจิดจ้า แสดงถึงการดำรงอยู่ของอารยธรรมมนุษย์ในพรมแดนใหม่ที่ก้าวข้ามความเป็นมนุษย์แบบเดิมสู่สถานะที่เปี่ยมด้วยความตื่นรู้และสันติภาพอย่างยั่งยืน

การสังเคราะห์มิติต่าง ๆ ของ “ต้นแบบตรรกะแห่งการนำพาเพื่ออิสรภาพทางปัญญาในอวกาศ” (Cosmic Navigational Logic Model) แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านเชิงกระบวนทัศน์จากการมองศาสนาพุทธในฐานะจารีตประเพณี สู่การเป็น “ระบบปฏิบัติการเชิงภววิทยา” (Ontological Operating System) ที่ขาดเสียมิได้ในการข้ามพ้นพรมแดนโลกย์ ซึ่ง พลังทางปัญญาของตัวแบบนี้ได้จำกัดอยู่เพียงการแก้ปัญหาสุขาพจิตรายบุคคล ทว่าคือการวางรากฐาน “อธิปไตยทางปัญญา” (Epistemic Sovereignty) ให้แก่อารยธรรมมนุษย์ในระดับสากลจักรวาล โดย การบูรณาการระหว่างปฏิบัติการแห่งสติและจริยธรรมข้ามพิภพจะทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันสถานะสุญญากาศทางจริยธรรม (Eth-

ical Vacuum) อัน มักติดตามมาพร้อมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ปราศจากฐานรากทางจิตวิญญาณ

ดังนั้น องค์ความรู้นี้จึงสถาปนาให้เห็นว่าความอยู่รอดของมนุษย์บนดวงจันทร์มิได้ขึ้นอยู่กับเพียงความสมบูรณ์ของระบบประคองชีพเชิงวิศวกรรมเท่านั้น ทว่าคือความสามารถในการรักษาเสถียรภาพของความตระหนักรู้ท่ามกลางสภาวะรอยต่อเชิงภววิทยา ซึ่ง การใช้พุทธธรรมในฐานะเทคโนโลยีของตนเองจะกลายเป็นตัวแปรตัดสิน (Decisive Factor) ในการกำหนดทิศทางของเผ่าพันธุ์มนุษย์ โดย มุ่งหมายให้เป็นการเปลี่ยนผ่านสู่มิติหลังมนุษย์นิยมอย่างทรงพลัง อัน จะเป็นเครื่องค้ำประกันความมั่นคงทางจิตวิญญาณ (Ontological Security) และเสถียรภาพที่แท้จริงในดินแดนไร้ศูนย์กลางแห่งนี้

สรุป

การขยายตัวของอารยธรรมมนุษย์สู่ดวงจันทร์ตามที่ปรากฏในการวิเคราะห์นี้มีใช่เป็นเพียงยุทธศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในเชิงกายภาพ ทว่าคือกระบวนการสร้างความแตกหักเชิงภววิทยา (Ontological Rupture) ซึ่ง บีบคั้นให้มนุษย์ต้องเผชิญกับขีดจำกัดของเหตุผลและระบบการรับรู้แบบเดิมอิงฐานโลก โดย การสูญเสียนิเวศวิทยาโลกคอยกำกับตัวตนได้นำไปสู่วิกฤตการณ์แห่งอัตตาและสภาวะรอยต่อ (Liminality) อัน ท้าทายต่ออำนาจการปกครองตนเองของมนุษย์ในพรมแดนใหม่ งานวิจัยชิ้นนี้ยืนยันว่าพุทธปรัชญาในฐานะเทคโนโลยีทางปัญญา (Intellectual Technology) ทำหน้าที่เป็นระบบประคองชีพเชิงปัญญา (Epistemic Life Support System) ที่ขาดเสียมิได้ในการจัดการความแปรปรวนทางจิตวิญญาณ ซึ่ง การใช้หลักปฏิจจสมุปบาทเพื่อยุติความสัมพันธ์ใหม่ท่ามกลางสุญญากาศ จะกลายเป็นกุญแจสำคัญในการสถาปนาเสถียรภาพทางภววิทยาให้แก่ผู้เปลี่ยนผ่านเชิงเผ่าพันธุ์ในระดับจักรวาล

การสังเคราะห์ผ่าน “ต้นแบบตรรกะแห่งการนำพาเพื่ออิสรภาพทางปัญญาในอวกาศ” (Cosmic Navigational Logic Model) แสดงให้เห็นว่า ชัยชนะเหนือพรมแดนอวกาศที่แท้จริงมิใช่การปัดป้องหรือการอ้างอธิปไตยเหนือดินแดน ทว่าคือการเรียกคืนอธิปไตยทางปัญญา (Epistemic Sovereignty) ผ่านปฏิบัติการทางจริยศาสตร์ที่เข้มข้น โดย การเปลี่ยนผ่านจากสถานะ “ผู้รุกรานเชิงอาณานิคม” สู่การเป็น “ผู้แปรผันเชิงต้นรู้”

(Mindful Mutant) จะทำหน้าที่เป็นเกราะคุ้มกันเชิงภววิทยาต่อสภาวะแปลกแยกทางผัสสะในพื้นที่สูญญากาศ อัน จะนำไปสู่การอุบัติขึ้นของจริยธรรมอวกาศสากล ซึ่ง มีรากฐานอยู่บนหลักอหิงสาและความรับผิดชอบข้ามเผ่าพันธุ์ พุทธธรรมในบริบทนี้จึงก้าวพ้นจากความเป็นลัทธิความเชื่อสู่การเป็น “ระบบปฏิบัติการเชิงภววิทยา” (Ontological Operating System) ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกเงื่อนไขของเอกภพ โดย มุ่งหมายให้เกิดดุลยภาพระหว่างความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเสรีภาพภายในอย่างยั่งยืน

ท้ายที่สุด คือการย้ำเตือนว่า สภาพแวดล้อมที่ทารุณบนดวงจันทร์ทำหน้าที่เป็น “กระจกเงาเชิงภววิทยา” ที่ สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยเพียงตัวเลขเชิงวิศวกรรมหรือทรัพยากรทางวัตถุเพียงอย่างเดียว ทว่าต้องอาศัย “สถาปัตยกรรมทางปัญญา” ที่มีนัยพหุจะข้ามพ้นมายาคติแห่งอัตตาธิปไตยแบบเดิม อัน จะเป็นการสถาปนารายธรรมมนุษย์ในมิติหลังมนุษย์นิยม (Post-humanism) ที่ สมบูรณ์แบบที่สุด ซึ่ง การมีอยู่ของพุทธปรัชญาบนดวงจันทร์จะมีใช้การขยายอาณานิคมทางศาสนา ทว่าคือการวางรากฐานของความมั่นคงทางจิตวิญญาณ (Ontological Security) โดย มุ่งเน้นการสร้าง “สังฆะแห่งจักรวาล” ที่ปราศจากขอบเขตพรมแดนรัฐชาติ อัน เป็นหลักประกันว่าก้าวต่อไปของมนุษยชาติในห้วงอวกาศ จะเป็นก้าวที่เปี่ยมไปด้วยสติปัญญาและสันติภาพข้ามพิภพอย่างนิรันดร์

References

- Dewey, J. (1938). *Logic: The theory of inquiry*. Henry Holt and Company.
- Hawking, S. (2019). *Brief answers to the big questions*. Bear Publishing.
- Kant, I. (1998). *Critique of pure reason* (P. Guyer & A. W. Wood, Eds. & Trans.). Cambridge University Press. (Original work published 1781).
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipiṭaka (Mahachulalongkornrajavidyalaya Edition)*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- National Aeronautics and Space Administration. (2026). *Join the Artemis mission to the Moon*. <https://www3.nasa.gov/send-your-name-with-artemis/>

- Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto). (2012). *Buddhadhamma: The laws of nature and their benefits to life*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Phra Dhammakosacariya (Buddhadasa Bhikkhu). (2005). *Anapanasati: Mindfulness with breathing*. Dhammasapa.
- Promta, S. (2003). *Man and religion*. Siam Publishing House.
- Vance, A. (2015). *Elon Musk: Tesla, SpaceX, and the quest for a fantastic future*. Ecco.